

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل

شیوه نامه انتخاب و دفاع از پایان نامه های دانشکده پزشکی

الف) پزشکی عمومی

ویراست ششم (اسفند ماه ۱۴۰۰)

الف) دوره پزشکی عمومی

فهرست مطالب:

فلوچارت انتخاب پایان نامه

خلاصه مراحل انتخاب پایان نامه

بخش ۱: مقدمه - آشنایی با واحد آموزشی پایان نامه و قوانین مرتبط

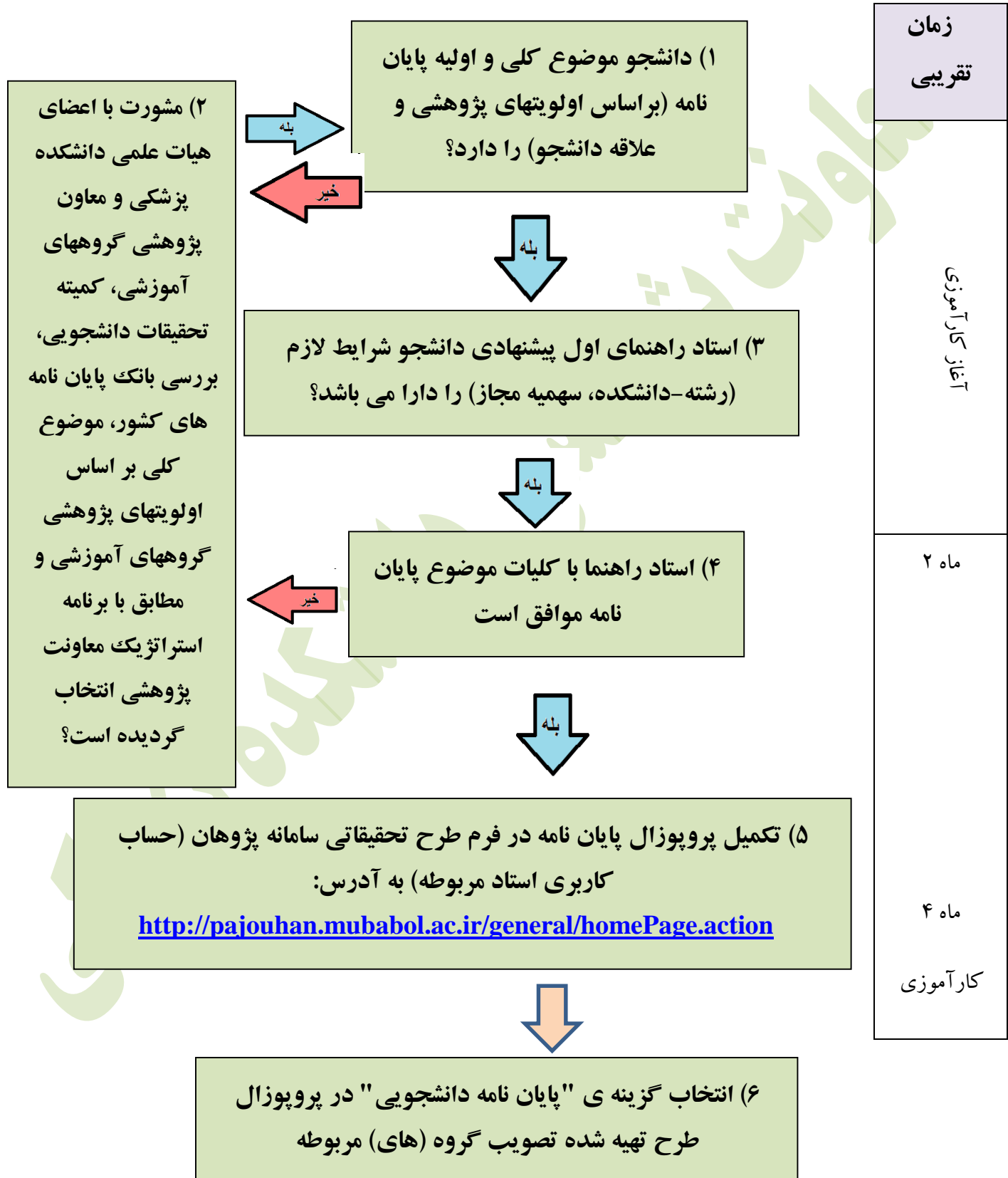
بخش ۲: شرایط انتخاب و مدارک لازم جهت طرح در شورای پژوهشی (تصویب پروپوزال)

بخش ۳: نظارت بر انجام پایان نامه، انصراف، تعویض عنوان و یا استاد راهنما / مشاور

بخش ۴: مدارک لازم جهت دفاع پایان نامه و شیوه ی برگزاری جلسه دفاعیه

بخش ۵: مراحل پس از دفاع و مدارک لازم جهت تسویه حساب

فرآیند زمان بندی و روند مراحل انتخاب و تصویب پروپوزال پایان نامه دوره پزشکی عمومی

ادامه زمان بندی و فلوجارت پایان نامه دوره پزشکی عمومی

زمان تقریبی	توضیحات
ماه ۴	۷) تکمیل، امضا و مهر فرم پرینت شده ی انتخاب پایان نامه (قابل دریافت از سایت دانشکده پزشکی با لحاظ کردن محدودیت در تعداد پایان نامه های هر استاد در سال و حداکثر یک مشاور) با کمک استاد راهنمای اول و معاون پژوهشی گروه : آدرس فایل مربوطه: وب سایت دانشگاه علوم پزشکی بابل ← دانشکده ها ← دانشکده پزشکی ← معاونت پژوهشی ← امور پایان نامه ها ← فرم انتخاب پایان نامه و فرم خام طرح تحقیقاتی
ماه ۶	۸) تصویب پروپوزال پایان نامه / طرح در گروه و ارسال فایل اصلاح شده به مرتبط ترین مرکز (مراکز) تحقیقاتی و یا واحدهای توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان
ماه ۶	۹) ارایه و دفاع از پروپوزال پایان نامه / طرح در مراکز / واحدهای فوق و اخذ جواب : رد: رجوع به مرحله ۱ قبول / قبول با اصلاحات: انجام اصلاحات خواسته شده ارجاع به مرحله بعد
ماه ۸ کارآموزی	۱۰) ارسال پروپوزال به عنوان پایان نامه به شورای پژوهشی دانشکده پزشکی (مهر و امضای استادان راهنما، مشاور، مدیر گروه و آموزش دانشکده در فرم انتخاب پایان نامه و در صورت کارآزمایی بودن مطالعه ، فرم رضایت آگاهانه ضروری می باشد)

ادامه زمان بندی و فلوجارت پایان نامه دوره پزشکی عمومی

زمان تقریبی

ماه ۸

۱۱) اعلام نتیجه ی بررسی شورا:

الف) رد: به عنوان پایان نامه پذیرفته نیست (رجوع به مرحله ی ۸ یا ۱) ولی دانشجو و استاد راهنما مختارند به عنوان طرح تحقیقاتی پروژه را در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه به تصویب برسانند.

ب) قبول/با اصلاحات قبول (ارجاع به مرحله ۸ یا مرحله نهایی ارسال به پژوهشکده)

ماه ۱۰

۱۲) بازخوانی برخی از پایان نامه ها در جلسه شورای پژوهشی پژوهشکده سلامت

اگر پایان نامه ای در این مرحله رد گردد، دانشجو به مرحله ۱ فرآیند باز می گردد

سئوالات و اصلاحات در مورد برخی از پایان نامه ها مطرح و درخواست می شوند

ماه ۱۱

۱۳) پس از تصویب در جلسه شورای پژوهشی پژوهشکده، کمیته اخلاق دانشگاه طرح را از نقطه نظر جوانب اخلاقی بررسی نموده و در صورت وجود شبهه در جوانب اخلاقی می تواند از مجری استعلام نموده و یا در موارد بسیار نادر طرح/پایان نامه را رد نماید.

ماه ۱۲

کارآموزی

۱۴) پایان نامه/طرح توسط کمیته اخلاق دانشگاه مورد تصویب نهایی قرار می گیرد و ابلاغ استادان راهنما و مشاور توسط دانشکده پزشکی صادر می گردد.

یکسال پس از صدور ابلاغ واحد، پایان نامه قابل دفاع می باشد و دانشجو مجوز شرکت در آزمون کارورزی (اینترنی) را دریافت می نماید.

خلاصه مراحل انتخاب پایان نامه دوره پزشکی عمومی

- (۱) دانشجو موضوع کلی و اولیه پایان نامه را مطابق با اولویت های پژوهشی گروه های آموزشی، علاقه خود و برنامه استراتژیک معاونت پژوهشی با کمک استادان گروه تخصصی مربوطه و بررسی بانک پایان نامه های کشور، انتخاب می نماید.
- (۲) بر اساس موضوع پیشنهادی و با رعایت شرایط مربوطه، استاد راهنما انتخاب می شود (رجوع به بخش مربوط به شرایط استاد راهنما)
- (۳) تکمیل پروپوزال پایان نامه در فرم طرح تحقیقاتی سامانه پژوهان (حساب کاربری استاد مربوطه) به آدرس: <http://pajouhan.mubabol.ac.ir/general/homePage.action> صورت گرفته و گزینه "پایان نامه دانشجویی" در پروپوزال طرح تهیه شده انتخاب و به تصویب گروه مربوطه می رسد.
- (۴) فرم انتخاب پایان نامه (قابل دریافت از سایت دانشکده پزشکی با لحاظ کردن سیاستهای معاونت پژوهشی) با کمک استاد راهنمای اول و معاون پژوهشی گروه تکمیل می گردد.
- آدرس اینترنتی فایل مربوطه: وبسایت دانشگاه ع پ بابل ← دانشکده ها ← دانشکده پزشکی ← معاونت پژوهشی ← امور پایان نامه ها ← فرم انتخاب پایان نامه و فرم خام طرح تحقیقاتی
- (۵) پروپوزال پایان نامه/ طرح مصوب شده در گروه، به مرتب ترین مرکز (مراکز) تحقیقاتی و یا توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان جهت ارایه و دفاع از پروپوزال پایان نامه/ طرح ارسال می شود.
- (۶) پروپوزال به عنوان پایان نامه به شورای پژوهشی دانشکده پزشکی ارسال شده و ظرف حداکثر ۸ هفته چنانچه مورد تصویب قرار گیرد به شورای پژوهشی پژوهشکده سلامت ارسال می شود. (مهر و امضای استادان راهنما، مشاور، مدیر گروه و آموزش دانشکده در فرم انتخاب پایان نامه و در صورت کار آزمایی بودن مطالعه، فرم رضایت آگاهانه ضروری می باشد)
- (۷) در نهایت با تصویب نهایی پروپوزال در کمیته اخلاق، ابلاغ درسی صادر و کار عملی شروع می شود. (تاریخ ثبت پایان نامه، تاریخ تصویب در دانشکده است)

بخش ۱: مقدمه و آشنایی با واحد آموزشی پایان نامه و قوانین مرتبط

طبق آئین نامه و دستورالعمل اجرایی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی درخصوص پایان نامه های دانشجویان رشته پزشکی پایان نامه یک درس تئوری- عملی محسوب می شود که واحد درسی طی حداقل یکسال تحصیلی را به خود اختصاص می دهد. طبق مصوبه مورخ ۱۳۷۶/۰۳/۱۲ وزارت متبوع، مسئولیت برگزاری و نظارت بر واحد درسی پایان نامه، بر عهده ی معاونت های پژوهشی (تحقیقات و فن آوری) قرار گرفته است.

در دانشگاه علوم پزشکی بابل نیز با توجه به ماهیت پژوهشی واحد پایان نامه، مسئولیت برگزاری و نظارت بر حسن ارائه ی این واحد بر عهده ی معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی نهاده شده است. دانشجویان می بایست فرم درخواست پروپوزال خود را جهت تصویب در شورای پژوهشی دانشکده پزشکی در زمان مقرر پس از انتخاب استاد/استادان راهنما به واحد پژوهشی دانشکده تحویل نمایند. شورای پژوهشی دانشکده پس از ارزیابی کیفیت پروپوزال و شرایط عمومی استاد(ان)راهنما و مشاور نسبت به تصویب و صدور ابلاغ درسی مربوطه اقدام می نماید.

۱-۱- زمان تصویب موضوع پایان نامه های دانشجویان رشته پزشکی عمومی: از شروع دوره کارآموزی (دوره استاژری) تا قبل از شرکت در امتحان جامع پیش کارورزی (پره انترنی) پروپوزال بایستی مورد تصویب شورای پژوهشی پزشکی عمومی دانشکده قرار گیرد. لازم به ذکر است با توجه به حجم زیاد پروپوزالها این فرآیند معمولاً ۳ الی ۶ ماه به طول می انجامد و در صورت عدم تصویب در موعد مقرر دانشجو مجاز به شرکت در امتحان جامع پیش کارورزی نمی باشد. **لذا توصیه می گردد دانشجویان محترم حداقل ۶ ماه قبل از تاریخ برگزاری آزمون جامع پیش کارورزی نسبت به شروع فرآیند انتخاب پایان نامه خود اقدام نمایند.**

۱-۲- موضوع پایان نامه: انتخاب موضوع و استاد راهنما بسته به علاقه دانشجو با رعایت اهداف استراتژیک گروه آموزشی و معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی در زمینه ی پایان نامه های پزشکی عمومی است.

موضوع پایان نامه با مشورت و راهنمایی استادان راهنما و تایید شوراهای مختلف، از جمله مراکز تحقیقاتی و شورای پژوهشی دانشکده پزشکی تایید می شود. با توجه به محدودیت منابع مالی، دانشجو می تواند موضوع پایان نامه خود را بر اساس سقف تعیین شده بودجه برای هر نوع پایان نامه از سوی دانشگاه تعریف نماید. در سامانه پژوهان این قابلیت با انتخاب گزینه ی **" طرح پایان نامه دانشجویی است"** پیش بینی شده است.

بخش ۲: شرایط انتخاب و مدارک لازم جهت طرح در شورای پژوهشی (تصویب پروپوزال)

دانشجویان از ابتدای دوره ی کارآموزی موظفند در زمان مقرر به معاونت پژوهشی دانشکده مراجعه نموده و فرم انتخاب پایان نامه (ضمایم شماره ۱ و ۲) را از کارشناسان آن حوزه دریافت نمایند. در حال حاضر کلیه پروپوزال ها می بایست به صورت پروپوزال طرح تحقیقاتی از طریق سامانه ی پژوهان توسط استاد راهنما ابتدا به گروه آموزشی مربوطه و سپس به واحدهای توسعه تحقیقات بالینی بیمارستانها یا مراکز تحقیقاتی دانشگاه ارسال و پس از تصویب در آن مراکز به دانشکده پزشکی جهت طرح در شورای پژوهشی دانشکده فرستاده شود.

۱-۲- نحوه ی تکمیل پروپوزال طرح تحقیقاتی (مرتبط با پایان نامه)

۱-۲-۱- نام دانشجو به عنوان مجری اول دانشجویی و نام استاد راهنما به عنوان مجری مسئول در قسمت مجریان طرح نگاشته شود. درج نام و نام خانوادگی، کد ملی، آدرس پست الکترونیک و شماره تلفن همراه معتبر توسط اساتید محترم راهنما و مشاور و نیز دانشجو جهت دریافت کد اخلاق ضروری می باشد.

۱-۲-۲- **استاد/اساتید راهنما:** استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو و بر اساس ارتباط رشته تخصصی استاد مربوطه با موضوع پایان نامه از بین اعضای هیات علمی گروه های آموزشی، یک نفر بعنوان استاد راهنمای اول انتخاب می شود و در موارد خاص با تایید شورای پژوهشی دانشکده و به منظور انجام تحقیقات بین بخشی، دانشجو می تواند بیش از یک استاد راهنما (البته با زمینه کاری متفاوت از استاد راهنمای اول) داشته باشد. در مورد پایان نامه های بین دانشکده ای / بین دانشگاهی حداقل یکی از استادان راهنما بایستی از گروه آموزشی دانشکده پزشکی (ترجیحاً استاد راهنمای اول) انتخاب گردد. در صورت لزوم به پیشنهاد استاد/اساتید راهنما و تائید شورای پژوهشی دانشکده **حداکثر** یک نفر از اعضای هیات علمی یا محققان برجسته به عنوان استاد مشاور تعیین می گردد.

انتخاب استاد راهنمای اول پایان نامه های پزشکی عمومی از سایر دانشکده ها بلامانع است (حداکثر ۱۰٪ از کل پایان نامه های یک ورودی) بدیهی است در این موارد **استاد راهنمای دوم** بایستی از اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی انتخاب گردد و موضوع پایان نامه نیز با تخصص استادان راهنما و سرفصل رشته تحصیلی دانشجو متناسب باشد. نظارت بر ارتباط موضوعی پایان نامه بر عهده شورای پژوهشی دانشکده می باشد.

مرتب‌ه علمی استاد راهنما که سرپرستی پایان‌نامه پزشکی عمومی را برعهده می‌گیرد باید استادیار و یا بالاتر بوده و حداقل یکسال از زمان خدمت و یا قرارداد عضو هیئت علمی بعد از تصویب پایان‌نامه باقی مانده باشد.

تبصره ۵: اعضای هیئت علمی جدیدالورود (اعم از استخدامی یا مشمول انجام طرح تعهدات) تنها پس از انجام فعالیت‌های آموزشی بمدت یکسال تحصیلی می‌توانند در پایان‌نامه‌های مقاطع پزشکی عمومی و تخصصی بعنوان استاد راهنما فعالیت نمایند. در صورتیکه عضو هیئت علمی جدیدالورود دارای حداقل دو مقاله چاپ شده در نمایه ISI/PubMed باشند، از این تبصره مستثنی خواهند بود.

۲-۲- سقف تعداد پایان‌نامه: یک عضو هیئت علمی به عنوان استاد راهنمای دانشجویان پزشکی عمومی (با احتساب مقاطع تحصیلات تکمیلی) می‌تواند سرپرستی حداکثر ۲ پایان‌نامه به صورت انفرادی یا ۴ مورد به صورت مشترک را عهده دار باشد.

هر یک از اعضای محترم هیئت علمی دانشگاه می‌توانند سالانه، سرپرستی **۳ عنوان پایان‌نامه جدید داخل دانشگاهی** را به عنوان استاد راهنما برعهده گیرند. همچنین اعضای هیئت علمی تمام وقت/تمام وقت جغرافیایی، مشروط به رعایت حقوق معنوی و مالی دانشگاه تنها با کسب اجازه از معاونت پژوهشی و یا معاونت آموزشی دانشگاه، می‌توانند در پایان‌نامه‌های خارج از دانشگاه تا سقف ۴ پایان‌نامه در سال به عنوان **استاد راهنما** همکاری نمایند. در صورت مشارکت خارج از دانشگاهی به عنوان **استاد مشاور** نیز می‌بایست موارد به اطلاع معاونت پژوهشی دانشکده رسانیده شود.

در خصوص آندسته از اعضای هیئت علمی که با انتشار نتایج، فعالیت پژوهشی موثری داشته و پایان‌نامه‌های قبلی خود را با چاپ مقاله تسویه حساب نموده باشند، سقف پایان‌نامه بصورت انفرادی حداکثر تا ۴ و بصورت مشترک تا ۸ مورد در سال به شرط موافقت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه قابل افزایش است.

ارائه پروپوزال توسط اعضای محترم هیئت علمی که به عنوان استاد راهنما با دانشگاه‌های دیگر همکاری دارند، و ارائه عنوان کامل پایان‌نامه توسط اساتید مشاور به معاونت پژوهشی دانشگاه **الزامی** است.

۲-۳- مشاور اپیدمیولوژی و آمار: در صورتیکه ماهیت پایان‌نامه آماری نباشد، الزامی برای حضور همکار متخصص اپیدمیولوژیست و یا آمار در پایان‌نامه **نمی‌باشد**.

نکته: جهت ساماندهی پایان‌نامه‌ها، زمان تصویب طرح توسط دانشکده، علاوه بر ذکر نام استادان محترم به عنوان راهنما و مشاور، تعداد پایان‌نامه‌های در دست اجرا به راهنمایی آن استاد نیز **بایستی** قید گردد.

۲-۴- دفاع از پروپوزال پایان نامه: ارائه و دفاع از پروپوزال تنها در یک مرحله توسط دانشجو یا استاد راهنما، در مراکز تحقیقاتی و یا واحدهای توسعه تحقیقات بالینی مربوطه صورت می پذیرد و در دانشکده، پروپوزال ها صرفاً از نظر ساختار، استادان راهنما و مشاور (با تاکید بر ارتباط رشته ای و ظرفیت پایان نامه استادان) و نیز تناسب محتوای علمی پایان نامه با رشته و مقطع تحصیلی فراگیر مورد بررسی قرار می گیرد. بدیهی است در مواردی که پروپوزال اشکالات اساسی داشته باشد، جهت بررسی مجدد و انجام اصلاحات، در اسرع وقت به استاد راهنمای (مجری مسئول) محترم و نیز مرکز مصوب کننده آن عودت داده می شود. جهت تسریع در روند تصویب پایان نامه ها لازم است حداکثر یک هفته جهت داوری به استادان محترم در مراکز تحقیقاتی و یا واحدهای توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان ها و نیز گروه های آموزشی فرصت داده شود. همچنین استاد راهنمای محترم موظف است حداکثر تا یک هفته نسبت به رفع موارد مطرح شده در داوری اقدام نماید. در این راستا روند تصویب پایان نامه ها (اعم از ثبت، داوری و اعلام نتیجه) در مراکز تحقیقاتی و یا واحدهای توسعه تحقیقات بالینی و گروه های آموزشی حداکثر ظرف مدت یک ماه انجام می پذیرد.

پروپوزال ها، پس از مطرح شدن در شورای پژوهشی دانشکده، در صورت تصویب به معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه جهت تصویب نهائی در شورای پژوهشی پژوهشکده و کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه ارسال می گردد و پس از دریافت کد اخلاق (ارسال از طریق ایمیل به مجری مسئول از طرف وزارتخانه) ابلاغیه تصویب از معاونت پژوهشی دانشکده با تاریخ تصویب شورای پژوهشی دانشکده صادر می گردد.

۲-۵- شروع مراحل اجرایی پایان نامه: آغاز فعالیت های عملی پایان نامه منوط به صدور مجوز و اخذ کد مربوطه از کمیته اخلاق بوده و زمان برگزاری جلسه دفاع نیز می بایست حداقل ۶ ماه پس از تاریخ صدور کد اخلاق باشد. بدیهی است در صورت شروع طرح پیش از تصویب در کمیته اخلاق، هر گونه عواقب قانونی برعهده استاد راهنما (مجری مسئول) می باشد.

۲-۶- طرح های پژوهشی مصوب شورای پژوهشی دانشگاه: تبدیل طرح های پژوهشی تصویب شده در شورای پژوهشی دانشگاه و یا طرح های در حال انجام به پایان نامه ممنوع می باشد.

هر گونه تغییر در اجزا و ساختار پروپوزال پایان نامه (شامل عنوان، اسامی مجریان و همکاران، روش کار و...) ایجاد شود، ضروری است مراتب به اطلاع گروه، دانشکده و دانشگاه رسانیده شود و در صورت اخذ مجوز از شورای پژوهشی دانشگاه و اصلاح پروپوزال در سامانه پژوهان، این تغییرات قابل اجرا خواهد بود.

براساس مصوبه کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه، کلیه پایان نامه هایی که جنبه کارآزمایی بالینی دارند، ضروری است استاد راهنما و یا دانشجو، موضوع پژوهش را با بیماران شرکت کننده در تحقیق در میان گذاشته و پس از دریافت فرم رضایت نامه از ایشان، تصویر آن را به واحد پژوهشی دانشگاه ارسال نماید. ضمناً دارا بودن **گواهینامه مبنی بر گذراندن کارگاه کارآزمایی بالینی** و ارائه آن جهت تصویب این نوع پایان نامه توسط استاد راهنما و یا دانشجو الزامی است.

با توجه به ضروری بودن فرم رضایت آگاهانه در مطالعات کارآزمایی بالینی در پژوهش های مداخله ای با نمونه انسانی، ارائه یک نسخه از فرم رضایت نامه آگاهانه مذکور جهت بررسی و تایید نهایی در شورای پژوهشی دانشکده **الزامی** است.

۲-۷- شرایط درخواست تغییر استاد راهنما توسط دانشجو:

- ۱) در صورت رد شدن پایان نامه در هر مرجع تصمیم گیری، دانشجو می تواند موضوع و استاد راهنمای خود را تغییر دهد.
- ۲) در صورتیکه پایان نامه در دانشکده تصویب شده باشد، تنها با موافقت استاد راهنما و با ذکر دلایل قابل قبول و نهایتاً تصویب در شورای پژوهشی دانشکده، دانشجو می تواند استاد راهنمای خود را تغییر دهد.
- ۳) پس از ثبت پروپوزال، اگر روند داوری بیش از چهارماه به طول بیانجامد مشروط بر اینکه دانشجو در بروز این امر قصوری نداشته باشد، دانشجو می تواند موضوع و استاد راهنمای خود را تغییر دهد.

۲-۸- شرایط تغییر عنوان پایان نامه:

- ۱) تغییر عنوان پایان نامه به نحوی که با امکانات موجود و حداقل هزینه قابل انجام باشد با درخواست رسمی استاد راهنما و تصویب در شورای پژوهشی دانشکده و دانشگاه بلامانع است.
- ۲) تغییر عنوان پایان نامه تنها با درخواست استاد/اساتید راهنما و موافقت شورای پژوهشی گروه آموزشی مربوطه و نهایتاً تصویب در شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر است.

۲-۹- سایر موارد مربوط به پایان نامه:

- ۱) در مواردی که شرایط تصویب و دفاع پایان نامه مغایر با آئین نامه های مرتبط با پایان نامه مصوب شورای پژوهشی دانشگاه باشد، تصمیمات شورای پژوهشی دانشکده قابل اجراست.
- ۲) استفاده از بانک های اطلاعات پژوهشی دانشگاه، امکانات، مواد و وسایل موجود در مراکز تحقیقاتی، بخش ها، حیوانات آزمایشگاهی و اطلاعات پرونده ای بیمارستانها، مراکز تشخیصی و درمانی و مطالعات پژوهش در آموزش توصیه می گردد.

۳) در مواردی که رابطه استخدامی اعضای محترم هیات علمی با دانشگاه قطع شود، یا فرد در حداقل نیمی از انجام مدت پروژه در قالب مأموریت و یا مرخصی حضور نداشته باشد، راهنمایی پایان نامه باید به یکی دیگر از اعضای هیات علمی واجد شرایط واگذار شده، یا انجام پایان نامه متوقف گردد.

۴) استاد راهنما یا مجری مسئول در صورتیکه به درجه بازنشستگی نائل گردند و یا به مرکز دیگری انتقال یابند، بعنوان استاد راهنما/استاد راهنمای اول **نمی تواند** ادامه همکاری داشته باشد و می بایست قرارداد طرح را به فرد دیگری واگذار نمایند. بدیهی است حقوق معنوی ایشان نیز بایستی رعایت گردد.

۵) در صورتیکه استاد راهنما، بیش از ۶ ماه نیازمند مرخصی باشند (مانند مرخصی های زایمان، فرصت مطالعاتی، مسافرت و...) ملزم به معرفی جایگزین جهت انجام ادامه امور اجرایی و اداری پایان نامه می باشند.

بخش ۳: مدارک و شرایط لازم جهت دفاع از پایان نامه:

دانشجویان محترم می توانند فرم های خام پیش دفاع، اصالت پایان نامه، چک لیست و تأییدیه ارزیابی ساختاری، راهنمای نگارش پایان نامه و سوگند نامه را از آدرس ذیل دریافت نمایند:

وب سایت دانشگاه علوم پزشکی بابل - دانشکده ها - دانشکده پزشکی - معاونت پژوهشی - امور پایان نامه ها

۳-۱- تدوین پایان نامه:

دانشجویان جهت تدوین پایان نامه خود در ابتدا می بایست راهنمای نگارش پایان نامه ها (دریافت فایل از سایت دانشکده پزشکی) را به دقت مطالعه نمایند. همچنین جهت مرتب کردن رفرنس ها می توانند از نرم افزار End Note و یا سایر نرم افزارهای مربوطه استفاده نمایند.

۳-۲- شرایط دفاع از پایان نامه:

۳-۲-۱- حداقل فاصله زمانی لازم برای برگزاری جلسه دفاع از زمان تصویب پروپوزال پایان نامه در دانشکده پزشکی، حداقل یک سال بوده و از زمان تصویب در کمیته اخلاق در پژوهش نیز بایستی حداقل ۶ ماه گذشته باشد. دفاع پیش از موعد دانشجو، تنها در موارد معدودی، پس از بررسی و تصویب در کمیته ای متشکل از ریاست دانشکده، معاون پژوهشی دانشکده و نماینده معاونت پژوهشی دانشگاه در صورت گذشتن حداقل ۶ ماه از تصویب نهائی در شورای پژوهشی دانشگاه (۶ ماه از تاریخ صدور کد اخلاق) و در صورت منع سایر شرایط دانشجو بر اساس شورای آموزشی دانشگاه میسر می باشد.

۳-۲-۲- طبق مصوبه معاونت تحقیقات و فن آوری دانشگاه، دانشجویان موظفند مقاله (مقالات) چاپ شده مستخرج از پایان نامه خود یا پیش نویس (تایید شده توسط استاد راهنما) آنها را همراه با سایر مدارک جهت اخذ مجوز برگزاری جلسه دفاع به واحد پژوهشی دانشکده تحویل نمایند. ارائه مدارک مذکور به منزله تایید استاد راهنما در خصوص انجام درست وظایف دانشجو در رابطه با واحد آموزشی پایان نامه و از جمله نگارش مقاله محسوب می گردد.

۳-۲-۳- برگزاری جلسه دفاع منوط به اخذ "مجوز سامانه پژوهان" (که پس از بارگذاری فایل متن پایان نامه پیش از دفاع در سامانه یادشده "صادر می گردد) خواهد بود. بدیهی است معاونت پژوهشی دانشکده تنها پس از دریافت تأییدیه (مجوز) سامانه پژوهان می تواند زمان برگزاری جلسه دفاع را تعیین نماید.

۳-۲-۴- ارائه صورتجلسه پیش دفاع دارای مهر و امضاء تمامی اعضا شرکت کننده در جلسه (شامل اساتید راهنما و مشاور، مدیر گروه مربوطه و داوران منتخب) همراه با نامه کتبی مدیر محترم گروه مربوطه جهت صدور مجوز برگزاری جلسه دفاع **الزامی** است.

۳-۲-۵- تأییدیه اداره آموزش مبنی بر اتمام واحدهای درسی دانشجو.

۳-۲-۶- بارگذاری فایل پایان نامه توسط مجری در سامانه پژوهان و اخذ تأیید دفاع از پایان نامه از پژوهشکده سلامت.

۳-۲-۷- ارائه فرم تأییدیه داور ارزیاب ساختاری به همراه چک لیست به واحد پژوهشی (۳ تا ۵ روز جهت ارزیابی ساختاری) (تأییدیه مسئول کتابخانه در انتهای فرم ارزیابی ساختاری در خصوص بررسی کلید واژه ها از لحاظ Mesh **ضروری** می باشد).

۳-۲-۸- تعیین هیات داوران توسط واحد پژوهشی، هماهنگی شفاهی دانشجو با استادان راهنما، مشاور، نماینده معاونت پژوهشی و داوران مدعو و اطلاع به کارشناس واحد پژوهشی جهت صدور دعوتنامه (حضور حداقل ۵۰٪ از اساتید اعم از اساتید راهنما و مشاور و داور در جلسه دفاع **الزامی** می باشد).

۳-۲-۹- ارائه دعوتنامه به همراه یک نسخه پایان نامه به داوران توسط دانشجو و گرفتن امضاء از اساتید (فرم امضاء دعوتنامه) جهت حضور در جلسه و ارائه آن به واحد پژوهشی دانشکده (یک هفته قبل از دفاع) ضروری است.

۳-۲-۱۰- در صورتیکه پایان نامه، طرح پژوهشی می باشد و مقاله مستخرج از آن چاپ نشده باشد، مسئولیت چاپ مقاله با استاد راهنما (مجری مسئول) است.

۳-۲-۱۱- تحویل لباس فارغ التحصیلی توسط دانشجو با ارائه کارت دانشجویی از واحد پژوهشی دانشکده و پوشیدن آن از ابتدای جلسه دفاع ضروری است.

۳-۳- شیوه برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه:

۳-۳-۱- هدف:

هدف اصلی از برگزاری جلسه دفاع، ارزیابی پژوهشی است که دانشجو در قالب ۶ واحد درسی با عنوان پایان نامه، در انجام آن (طراحی تحقیق، جمع آوری و ارائه یافته ها، بحث و نگارش) شرکت داشته است. هیئت داوران جلسه دفاع، مسئول ارزیابی و اظهار نظر نهایی در مورد قبول یا رد پایان نامه می باشند.

۳-۳-۲- ارکان جلسه دفاع:

۱) **مسئول جلسه:** یک نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه با سوابق علمی-اجرایی کافی (که به فرآیند علمی پایان نامه نیز تسلط نسبی دارد) بدون اشتراک یا تضاد منافع با تیم اجرایی، به عنوان مسئول تام الاختیار از طرف معاون پژوهشی دانشکده پزشکی، مسئولیت برگزاری جلسه را بر عهده می گیرد. حضور مسئول جلسه در تمام مدت برگزاری جلسه دفاع ضروری بوده و تنها در صورت بروز مسئله ای پیش بینی نشده می تواند مسئولیت خود را با توافق اکثریت هیئت داوران به یکی از اعضای هیئت داوری واگذار نماید. نظارت بر نحوه برگزاری جلسه دفاع از جمله ترکیب افراد شرکت کننده، زمان شروع و پایان جلسه، هدایت و جمع بندی نظرات داوران و همچنین تغییر زمان دفاع و یا لغو آن بر عهده مسئول جلسه می باشد. کارشناس معاونت پژوهشی در برگزاری جلسه دفاع به مسئول جلسه کمک نموده و صورت جلسه دفاع را تنظیم می نماید. مدیریت زمان جلسه جهت دستیابی به یک اتفاق جمعی و همچنین اعلام نتیجه نهایی در قبولی و یا رد پایان نامه از اختیارات مسئول جلسه است.

۲) **سایر اعضای هیئت داوران جلسه دفاع:** هیئت داوران شامل مسئول جلسه، اساتید راهنما و مشاور و نیز ۴ نفر از اعضای هیئت علمی بعنوان داوران مدعو (انتخاب شده از طرف معاونت پژوهشی دانشکده با هماهنگی مدیر گروه مربوطه) می باشند. جلسه با حضور نماینده معاونت پژوهشی دانشکده بعنوان مدیر جلسه و نیز اساتید راهنما و مشاور و حداقل ۳ نفر از داوران مدعو رسمیت پیدا می کند. لازم به ذکر است حضور اساتید راهنما و مشاور و حداقل دو نفر از داوران مدعو (حد نصاب) پایان نامه در

^۱ به عنوان رئیس جلسه، بطور ترجیحی مدیر گروه آموزشی مربوطه و یا در موارد خاص یکی از داوران مدعو با حفظ سمت انتخاب می شود.

جلسه دفاع الزامی است. برگزاری جلسه دفاع راس ساعت مقرر آغاز می گردد. در صورت تاخیر در حضور حد نصاب هیات داوران بیش از ۱۵ دقیقه، جلسه دفاع توسط رئیس جلسه لغو می گردد.

تبصره ۱- در صورت وجود دو استاد راهنما، تنها یک نفر از اساتید راهنما یا مشاور (از مجموع ۳ نفر استادان راهنما و مشاور) با موافقت رئیس جلسه و به شرط اعلام نظرات خود به صورت مکتوب، می توانند در جلسه دفاع حضور نداشته باشند. حضور حداقل ۲ نفر از داوران مدعو و یک داور مدعو هم به صورت غیر حضوری با موافقت و اعلام نمره کتبی جهت رسمیت پیدا کردن جلسه ضروری است. در موارد ضروری، مشاور(ان) پایان نامه می توانند با موافقت رئیس جلسه به سایر اعضای هیئت داوران یا یکی از اعضای هیئت علمی جانشین خود و کالت حضور در جلسه و اعلام نمره را بدهند.

تبصره ۲- یک نفر از کارشناسان حوزه معاونت پژوهشی جهت پیگیری مکاتبات و ثبت صورتجلسه انتخاب شده و زیر نظر رئیس جلسه دفاع انجام وظیفه می نماید.

تبصره ۳- در صورتیکه برای انجام اصلاحات پایان نامه داور منتخب توسط نماینده پژوهشی دانشکده تعیین گردد لازم است اصلاحات در پایان نامه توسط دانشجو اعمال و پس از تأیید داور منتخب به واحد پژوهشی دانشکده ارائه شود و در صورت نداشتن داور منتخب نامه ای مکتوب از استاد راهنما مبنی بر صدور مجوزی برای انجام صحافی به معاونت پژوهشی دانشکده داده شود.

۳-۳-۳- زمان بندی جلسه دفاع:

الف- مرحله اول: با حضور دانشجو، اساتید راهنما، مشاور و داوران مدعو، جلسه رسمیت پیدا می کند. رئیس جلسه با معرفی حاضران و اعلام رسمیت جلسه، به دانشجو اجازه می دهد تا به مدت ۲۰ دقیقه، رساله خود را ارائه نماید.

تبصره: به تشخیص رئیس جلسه مدت زمان ارایه شفاهی پایان نامه حداکثر تا ۱۰ دقیقه اضافه تر قابل تمدید است.

ب- مرحله دوم: طرح سؤال و نقد پایان نامه با حضور هیئت داوران در جلسه دفاع و تحت نظارت رئیس جلسه (بدون حضور افراد متفرقه) برگزار می شود. مدت زمان نقد و بررسی حداقل ۱۵ و حداکثر ۴۵ دقیقه (حداقل ۵ دقیقه برای هر داور) در نظر گرفته

می شود. سایر اساتید و دانشجویانی که بعنوان میهمان در جلسه حضور دارند، می توانند به صورت محدود و با کسب اجازه از رئیس جلسه به نقد و بررسی پایان نامه بپردازند.

ج- مرحله سوم: در این مرحله که تنها با حضور اعضای هیئت داوران (و بدون حضور دانشجو) بصورت محرمانه برگزار می شود، میانگین نمرات داوران مدعو با میانگین نمرات اساتید راهنما و مشاور جمع شده و بر دو تقسیم می گردد (یک نمره ی ویژه استاد راهنما و مشاور در آخر اضافه می شود) چنانچه مقاله ای معتبر مستخرج از پایان نامه منتشر نشده باشد، حداکثر نمره از ۱۹ محاسبه می شود.

تبصره ۱: امتیاز مربوط به مقاله برابر مقررات در نمره نهایی محاسبه خواهد شد. چنانچه دانشجو مقالاتی غیر از نتایج پایان نامه را قبل از جلسه دفاع در مجلات معتبر به چاپ رسانیده باشد، هیئت داوران می توانند ۵/۰ (نیم) نمره به ازای هر یک از این مقالات (در مجموع حداکثر ۱ نمره، در صورتیکه دانشجو نویسنده اول باشد) به عنوان نمره مقاله لحاظ نمایند. در صورت موافقت هیات داوران و درخواست دانشجو، نمره مقاله حداکثر تا ۶ ماه پس از برگزاری جلسه دفاع توسط معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی در نمره نهایی پایان نامه لحاظ خواهد گردید.

تبصره ۲: طول مدت زمان مرحله سوم، حداقل ۵ و حداکثر ۲۰ دقیقه می باشد.

د- مرحله چهارم: رئیس جلسه نمره پایان نامه و نتیجه نهایی جلسه را در حضور هیات داوران، اعضای شرکت کننده و دانشجو اعلام می دارد. چنانچه پایان نامه مورد قبول هیات داوران قرار گرفته باشد، سوگند نامه دوره پزشکی عمومی برابر مقررات توسط دانشجو اجرا شده و پس از امضاء، آنرا تحویل رئیس جلسه دفاع می نماید.

تبصره ۵: در مراحل اول و چهارم جلسه دفاع، والدین و یا اعضای درجه یک خانواده اجازه حضور دارند.

۴-۳-۳- تشریفات برگزاری جلسه دفاع

- ۱- شروع جلسه دفاع راس ساعت مقرر با اعلام رئیس جلسه رسمیت پیدا می نماید.
  - ۲- حضور استاد راهنما و حداقل ۵۰٪ از داوران مدعو جهت انجام جلسه دفاع الزامی است.
  - ۳- مدت زمان ارائه دانشجو حداکثر ۲۵ دقیقه است که پس از اعلام توسط مدیر جلسه آغاز می گردد.
  - ۴- پس از ارائه دانشجو، جهت انجام مرحله پرسش و پاسخ با اعلام رئیس جلسه مهمانان مدعو و دانشجویان حاضر می بایست جلسه را موقتا ترک نموده و در زمان اعلام نمره و قرائت سوگندنامه مجددا می توانند در جلسه حضور پیدا نمایند.
  - ۵- بعد از اتمام مرحله پرسش و پاسخ، با اعلام مدیر جلسه، دانشجو موقتا جلسه را ترک نموده تا اساتید محترم هیأت داوران در مورد نمره نهایی دانشجو اعلام نظر نمایند.
  - ۶- دانشجو و سایر میهمانان مدعو پس از اعلام، در جلسه حضور پیدا نموده و نمره نهایی ایشان اعلام می گردد.
  - ۷- در پایان دانشجو در حضور هیأت محترم داوران و سایر حاضرین در جلسه سوگندنامه پزشکی را قرائت نموده و سپس ختم جلسه دفاع توسط مدیر جلسه اعلام می گردد.
- تذکره:** با توجه به شرایط فاصله گذاری فیزیکی و شیوع بیماری کرونا، پذیرایی توسط دانشجو حتی الامکان بایستی مختصر و بصورت بسته بندی در پک های ویژه صورت پذیرد.

۵-۳-۳- تهیه صورتجلسه دفاع:

ارزشیابی پایان نامه توسط هیأت محترم داوران در مقیاس نمره گذاری از صفر تا بیست صورت می گیرد و در نهایت با توجه به نمره نهایی دانشجو، صورتجلسه دفاع توسط رئیس جلسه به یکی از چهار درجه ذیل تنظیم می گردد:

الف- عالی (نمره ۱۹ تا ۲۰)

ب- بسیار خوب (نمره ۱۷ تا ۱۸/۹۹)

ج- خوب (نمره ۱۴ تا ۱۶/۹۹)

د- غیر قابل قبول (نمره کمتر از ۱۴)

رئیس جلسه دفاع، صورتجلسه نهایی را تایید نموده و آنرا به عنوان یک سند حقوقی به حوزه پژوهشی تحویل می دهد.

تبصره ۱: پایان نامه هایی می توانند درجه عالی را کسب نمایند که تحقیقاتی بوده و یا در یکی از مجلات علمی معتبر داخل و یا خارج از کشور بصورت مقاله چاپ شده و یا گواهی اخذ پذیرش چاپ را در این مجلات ارایه نمایند. بدیهی است ارائه مقاله و یا نامه اخذ پذیرش چاپ مقاله بایستی قبل از دفاع از پایان نامه و تعیین نمره نهایی صورت پذیرد.

تبصره ۲: اگر دانشجو به روند برگزاری جلسه دفاع و یا رای هیات داوران معترض باشد، می تواند موارد را به صورت مکتوب و با ذکر دلایل به معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی اعلام نماید.

بخش ۴: دستورالعمل برگزاری جلسه دفاع بصورت مجازی در ایام قرنطینه و فاصله گذاری اجتماعی (از اول فروردین ۱۳۹۹ تا پایان شهریور ۱۴۰۰)

مقدمه: با توجه به اضطرار فاصله گذاری فیزیکی و کاهش جلسات حضوری از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا پایان شهریور ۱۴۰۰ (در صورت لزوم تمدید خواهد شد) طبق شیوه نامه ی زیر جلسات دفاع بصورت مجازی به شرح ذیل برگزار می گردد:

- ۱) تمام موارد اداری لازم من جمله درخواست و تایید استاد راهنما، مدیر گروه، مجوز آموزش و... بایستی از قبل انجام شده باشد.
- ۲) حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری جلسه دفاع متن پایان نامه بصورت نهائی pdf در اختیار داوران تعیین شده از سوی معاونت پژوهشی قرار گرفته باشد.
- ۳) موافقت تمام اعضای هیئت داوران (اعم از استاد راهنما، مشاور و داوران مدعو) با برگزاری مجازی دفاع توسط کارشناس حوزه ی معاونت اخذ شده باشد.
- ۴) یک گروه مجازی در واتس آپ یا محیط اطلاع رسان دیگر توسط کارشناس حوزه معاونت با نام دانشجو ساخته شده و دعوتنامه هیئت داوران و لینک عضویت در گروه (با ذکر زمان و تاریخ جلسه دفاع و معرفی مدیر جلسه) بصورت پیام خصوصی ارسال می گردد.
- ۴) جلسه گروه مجازی ساعت ۸ صبح بعد از پیام خوش آمدگویی مدیر جلسه رسماً با قراردادن اسلایدهای صداگذاری شده یا فیلم ارائه دانشجو (حجم کمتر از ۵۰ مگابایت و زمان حداکثر ۲۰ دقیقه) آغاز می گردد.
- ۵) طول زمان باز بودن جلسه ۵ ساعت (تا ساعت ۱۳ همان روز) بوده و از ساعت ۱۳ الی ۱۴ مدیر جلسه جمع بندی و اخذ محرمانه نمرات و نظرات را خواهد داشت.

۶) داوران محترم سئوالات و نظرات خود را پس از گفتار مدیر جلسه و ارائه دانشجو بصورت پرسش و پاسخ نوشتاری در گروه عنوان می نمایند.

۷) بعد از ساعت ۱۳ مدیر جلسه به صورت خصوصی نظر تک تک داوران را گرفته و در صورت رضایت جمع با قبولی پایان نامه، نظرات اصلاحی داوران را با کمک کارشناس معاونت تهیه و به استاد راهنما ارائه داده و یک نسخه در صورت جلسه ضمیمه می شود.

۸) فرم نمره بصورت محرمانه بین کارشناس معاونت و هیئت داوران از ساعت ۱۳ الی ۱۴ (یا در صورت موافقت اعضای هیئت داوران با هر ساعتی که مدیر جلسه موافقت نماید حداکثر تا ساعت ۲۴ همان روز) ارسال می گردد.

۹) متوسط جمع نمرات مطابق جلسات حضوری توسط کارشناس محاسبه و توسط مدیر جلسه اعلام می شود.

۱۰) ختم جلسه توسط مدیر جلسه در ساعت ۱۴ اعلان می گردد.

۱۱) در صورت احساس نیاز هریک از داوران مبنی بر تکرار جلسه دفاع، با اعلام مدیر گروه، جلسه دفاع به شکل حضوری حداکثر ظرف یک هفته با اعضای هیئت داوران و دانشجو برگزار می گردد.

اصلاحیه:

با توجه به بازنگری شیوه نامه حاضر در شورای پژوهشی دانشگاه مورخ بهمن ماه سال ۱۴۰۰ مقرر گردید از این تاریخ به بعد در صورت ایجاد شرایط فاصله گذاری اجتماعی و اعلام وضعیت قرمز کرونایی، جلسات دفاع از پایان نامه تنها بصورت **بر خط (آنلاین)** برگزار گردد.

بخش ۵: موارد لازم پس از انجام دفاع پایان نامه

۱) تأییدیه استاد راهنما و یا داور منتخب جلسه دفاع مبنی بر اعمال اصلاحات در پایان نامه

۲) ارائه ۱ حلقه CD شامل : مقاله و کل پایان نامه با فرمت Word ، PDF ، PowerPoint به **واحد پژوهشی دانشکده پزشکی**، ۲ حلقه به **کتابخانه مرکزی** و ۱ حلقه به **آموزش کل**.

۳) قراردادن فرم تعهد اصالت پایان نامه، (برگه Accept یا Draft مقاله چاپ شده) و نمره دفاع جهت صحافی پایان نامه (قراردادن سوگند نامه در انتهای پایان نامه الزامی است)

۴) دریافت رسید از واحد پژوهشی جهت امضاء استادان راهنما، مشاور هنگام ارائه پایان نامه به آنها و تحویل رسید به واحد پژوهشی دانشکده

۵) ارائه تصویر صورتجلسه دفاع به واحد آموزش دانشکده و نسخه دوم صورتجلسه دفاع منضم به سوگند نامه به آموزش کل توسط دانشجو

۶) مهر و امضاء فرم تسویه حساب توسط واحد پژوهشی دانشکده پس از تحویل CD حاوی اطلاعات مربوط به پایان نامه و رسید تحویل پایان نامه ها به اساتید راهنما، مشاور و مدیر گروه

۷) ترتیب قرار دادن ضمائم: (قبل از چکیده انگلیسی)

- نسخه کامل مقاله مستخرج از پایان نامه منضم به برگه پذیرش مقاله (در صورت وجود) یا پیش نویس نهایی مقاله (Draft)

- فرم اصالت پایان نامه

- فرم نمره دفاع با مهر و امضای معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی

- سوگندنامه

تعداد جلد های پایان نامه	۴ جلد
کتابخانه مرکزی	تک رو
استاد راهنما (در صورت نیاز)	دو رو
استاد مشاور (در صورت نیاز)	دو رو
دانشجو	انتخابی

پایان نامه های زیر ۶۰ صفحه به صورت تک رو صحافی می گردند.

- لازم به ذکر است این شیوه نامه بر اساس جدیدترین قوانین و آیین نامه های وزارت متبوع و دانشگاه در ۲۱ صفحه تنظیم و بروز رسانی شده است. بدیهی است در صورت تغییر در قوانین و آیین نامه های در سطح وزارتخانه و یا دانشگاه، این شیوه نامه نیز مورد ویرایش و بازنگری قرار خواهد گرفت.

معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی بابل

اسفند ماه ۱۴۰۰